

CHIẾN DỊCH ĐIỆN BIÊN PHỦ ĐÓNG GÓP CỦA ĐẠI TƯỚNG VÕ NGUYỄN GIÁP

✎ KIM HOANG

Trước hết, Đại tướng Võ Nguyên Giáp chính là "kiến trúc sư" - người thiết kế kịch bản của chiến thắng Điện Biên Phủ. Cần phải nhắc lại một chi tiết: ban đầu, trong kế hoạch tác chiến Đông Xuân 1953 - 1954 đã được Bộ Chính trị thông qua tại Hội nghị tháng 10/1953, địa danh Điện Biên Phủ chưa hề được nhắc đến như một trọng điểm. Cho đến khi Nava cho một số tiểu đoàn lính dù nhảy xuống Điện Biên Phủ để đối phó với những động thái quân sự của ta. Đại tướng Võ Nguyên Giáp kết luận: "*Vô luận rồi đây dịch tình thay đổi thế nào, địch nhảy dù xuống Điện Biên Phủ căn bản là có lợi cho ta*". Đó là kết luận đầu tiên của Đại tướng về vị trí của Điện Biên Phủ. Và Điện Biên Phủ được đưa vào "*tầm ngắm*" của Bộ thống soái tối cao, từng bước trở thành trung tâm trong kế hoạch tác chiến Đông Xuân 1953 - 1954 của ta.

Tiếp đó, trên cương vị Tổng tư lệnh, Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã chỉ đạo bộ đội chủ lực và lực lượng vũ trang các địa phương triển khai kế hoạch tác chiến Đông Xuân 1953 - 1954, mở những cuộc tiến công vào những hướng quan trọng mà địch không thể bỏ, buộc Nava phải phân tán khối cơ động chiến lược mà y định tập trung ở Đồng bằng Bắc Bộ. Từ chỗ không nằm trong kế hoạch ban đầu của Nava, Điện

Biên Phủ đã trở thành tâm điểm của kế hoạch Nava.

Bộ Chính trị triệu tập Hội nghị, quyết định chọn Điện Biên Phủ làm điểm quyết chiến chiến lược giữa ta và địch. Tại Hội nghị, Đại tướng thay mặt Tổng Quân ủy trình bày phương án tác chiến dự kiến tại Điện Biên Phủ, trong đó, thời gian tác chiến ước tính kéo dài 45 ngày, tùy tình hình thay đổi, có thể rút ngắn hơn. Đó là những nét phác thảo đầu tiên về ý định chiến thuật của ta trong Chiến dịch Điện Biên Phủ mà Đại tướng là người trực tiếp chỉ đạo hoạch định. Cần nói thêm rằng, phương án tác chiến dự kiến này sau đó trở thành phương án chính thức của chiến dịch, thời gian chiến dịch thực tế nhiều hơn so với phương án dự kiến 10 ngày.

Đóng góp quan trọng khẳng định vai trò của Đại tướng Võ Nguyên Giáp trong Chiến dịch Điện Biên Phủ nằm ở quyết định thay đổi phương châm tác chiến chiến dịch từ "*đánh nhanh, thắng nhanh*" sang "*đánh chắc, tiến chắc*".

Ngày 14/01/1954, tại Sở Chỉ huy chiến dịch ở hang Thẩm Púa, Đại tướng Võ Nguyên Giáp triệu tập Hội nghị phổ biến nhiệm vụ tác chiến. Tại Hội nghị này, phương án "*đánh nhanh thắng nhanh*" và nhiệm vụ của các đơn vị được phổ biến trên một sa bàn

Trong những trang hồi ức của mình về Điện Biên Phủ, khi khẳng định về ý nghĩa của chiến dịch lịch sử này, Đại tướng Võ Nguyên Giáp thường nhắc đến ba cái tên đã đi vào lịch sử: "Việt Nam - Hồ Chí Minh - Điện Biên Phủ". Đó là sự khiêm nhường của vị Đại tướng Tổng tư lệnh. Thực tế sự đóng góp của Đại tướng làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ vẻ vang không hề nhỏ. Bởi đơn giản, Đại tướng Võ Nguyên Giáp chính là linh hồn, người có công đầu và lớn nhất kiến tạo nên chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ "Lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu".

lớn. Theo đó, thời gian tác chiến của chiến dịch dự kiến sẽ diễn ra trong 2 ngày 3 đêm. Tuy nhiên, những lời căn dặn của Trung ương và Bác Hồ trước khi lên đường đi chiến dịch luôn canh cánh trong đầu Đại tướng: "*Chiến trường của ta hẹp, người của ta không nhiều, cho nên chỉ được thắng, không được bại, vì bại thì hết vốn*"; hơn nữa "*trận này rất quan trọng, phải đánh cho thắng, chắc thắng mới đánh, không chắc*

thắng không đánh". Trải qua 11 ngày đêm suy nghĩ, trăn trở từ khi giao nhiệm vụ tác chiến cho các đơn vị và suốt đêm 25/01/1954 thức trắng, Đại tướng quyết định thảo luận một lần nữa về phương châm tác chiến.

Sáng 26/01/1954, Đại tướng quyết định triệu tập cuộc họp Đảng ủy mặt trận. Sau khi trình bày những suy nghĩ đã nung nấu từ lâu chung quanh phương án tác chiến tiêu diệt tập đoàn cứ điểm Điện Biên Phủ, phân tích những thay đổi quan trọng về phía địch từ sau Hội nghị Thăm Púa tới nay. Đại tướng khẳng định: "Ta vẫn giữ vững quyết tâm tiêu diệt địch ở Điện Biên Phủ,

nhất trí nhận định nếu đánh theo phương án ban đầu, trận đánh có thể gặp nhiều khó khăn mà ta chưa có biện pháp cụ thể để khắc phục. Cuối cùng, Đại tướng kết luận: "Để đảm bảo nguyên tắc cao nhất là "đánh chắc thắng", cần chuyển phương châm tiêu diệt địch từ "đánh nhanh thắng nhanh" sang "đánh chắc tiến công". Nay quyết định hoãn cuộc tiến công. Ra lệnh cho bộ đội trên toàn tuyến lui về địa điểm tập kết và kéo pháo ra. Công tác chính trị bảo đảm triệt để chấp hành mệnh lệnh-lui quân như mệnh lệnh chiến đấu. Hậu cần chuyển sang chuẩn bị theo phương châm". Sau này, trong những hồi ức về Điện Biên Phủ,

Ảnh: T.L

nhưng phải thay đổi cách đánh và phương châm tác chiến". Một số thành viên không đồng ý, cuộc họp căng thẳng phải tạm dừng một chút. Sau giờ nghỉ, Đại tướng yêu cầu các đảng ủy viên trả lời câu hỏi: "Nếu đánh có chắc thắng trăm phần trăm không?". Không một ai khẳng định. Như vậy, phương án "đánh nhanh thắng nhanh" không thể đảm bảo nguyên tắc cao nhất là "đánh chắc thắng". Sau một hồi thảo luận nghiêm túc, Đảng ủy

Đại tướng coi quyết định ngày 26/01/1954 - thay đổi phương châm và cách đánh Chiến dịch Điện Biên Phủ là quyết định khó khăn nhất trong cuộc đời chỉ huy quân sự của mình.

Có thể nói, xoay chuyển cách đánh từ "đánh nhanh, thắng nhanh" sang "đánh chắc, tiến công" là công lao của Đại tướng Tổng tư lệnh Võ Nguyên Giáp. Sớm nhận ra tính mạo hiểm và nguy cơ thất bại của phương án

đánh nhanh biểu thị tài năng, sự sáng suốt và nhạy bén của một vị tướng tài ba, dày dặn kinh nghiệm. Nhưng biết nhẫn nại chờ đợi, thận trọng cân nhắc để hội tụ đủ cơ sở thực tế có sức thuyết phục mọi người, giải quyết vấn đề một cách khôn khéo, hợp tình hợp lý, kiên trì thuyết phục để giữ vững nguyên tắc và đảm bảo sự nhất trí cao trong tập thể lãnh đạo càng chứng tỏ bản lĩnh, niềm tin chân lý và sự quyết đoán kịp thời, đúng lúc của vị Tổng tư lệnh. Có thời gian chuẩn bị lại theo phương châm tác chiến mới, Bộ Chỉ huy chiến dịch đã nhận thấy rõ những hạn chế của quân ta để kịp thời khắc phục, đồng thời nhận rõ những yếu điểm của địch để khai thác là cơ sở của chiến thắng trên chiến trường Điện Biên Phủ. Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã cho thấy rõ tài trí và sự khách quan, chính xác trong những tính toán của mình.

Trong hơn một tháng rưỡi tiếp theo kể từ ngày 26/01/1954, Đại tướng trực tiếp chỉ đạo toàn mặt trận hoàn thành công tác chuẩn bị theo phương châm tác chiến mới: Làm hơn 60 km đường cho xe cơ giới kéo pháo vào trận địa; xây dựng trận địa kiên cố cho các loại pháo, đặc biệt là lựu pháo 105 ly (có bệ bắn, có hầm trú ẩn sức chịu đựng đạn pháo 105, 155 ly, kể cả đạn xuyên); xây dựng trận địa bao vây và xuất phát tiến công, xuất phát xung phong cho bộ binh; chuẩn bị hậu cần cho một chiến dịch dài ngày và ác liệt nhất... Có được sự chuẩn bị chu đáo, chắc chắn, ngày 13/3/1954, chiến dịch lịch sử Điện Biên Phủ chính thức bắt đầu. Trong những đợt tiến công vô cùng vất vả, thuận lợi song hành cùng khó khăn. Đại tướng thường động viên các chiến sĩ bằng những lá thư viết tay: "Tôi được báo cáo các đồng chí đã làm trận địa mấy ngày liền lại phải chiến đấu, rồi

lại phải liên tục bắt tay vào làm trận địa, như thế có đồng chí mệt nhọc. Nhưng, ta mệt nhọc thì cần phải nhớ rằng quân địch ở Điện Biên Phủ còn căng thẳng và mệt nhọc hơn ta, thương binh không có hầm mà nằm, không đủ thuốc để chữa, công sự một phần bị sụp, một phần bị rung chuyển, tiếp tế không đầy đủ, thỉnh thoảng lại ăn một quả đại bác của ta, lại thêm thương vong. Như vậy, chúng ta nên nghỉ ngơi để cho kẻ địch có thì giờ mà nghỉ ngơi chấn chỉnh, có thì giờ mà tăng viện, thả dù tiếp tế, mà phát huy hiệu lực pháo binh và không quân của chúng, hay chúng ta là chiến sĩ của Quân đội nhân dân, là đảng viên của Đảng Lao động Việt Nam, lúc này phải nêu cao tinh thần chịu đựng gian khổ, khắc phục khó khăn, chịu mỗi mệt hơn một phần để gây thêm mười phần mệt mỏi và khó khăn cho địch. Giữa hai con đường đó, nên đi con đường nào? Tôi chắc các đồng chí đều đồng thanh trả lời nên phát huy truyền thống chịu đựng gian khổ, khắc phục khó khăn, chiến đấu anh dũng của quân đội ta để liên tục làm trận địa, liên tục chiến đấu với địch".

Cần nhấn mạnh một điều, trong Chiến dịch Điện Biên Phủ, ngoài những huấn lệnh, nhật lệnh gửi các đơn vị, Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã bốn lần viết thư cho bộ đội trước khi bắt tay thực hiện nhiệm vụ mới, không kể những thư mừng thắng lợi và thăm hỏi thương binh, khiến quan hệ giữa người chỉ huy và chiến sĩ vô cùng gắn bó.

Cùng với chỉ huy các đại đoàn, Đại tướng trực tiếp chỉ đạo diễn biến chiến dịch. Tiếp thu kinh nghiệm của cố vấn Trung Quốc, Bộ Chỉ huy chiến dịch nghiên cứu, thiết kế và chỉ đạo thi công trận địa chiến hào bao vây địch tại Điện Biên Phủ.

Chúng ta đã xây dựng hai loại đường hào: một là đường hào trực dùng cho việc cơ động bộ đội, cơ động pháo, vận chuyển thương binh, hình thành một đường vòng rộng bao quanh trận địa ở Phân khu Trung tâm; hai là đường hào tiếp cận của bộ binh, xuất phát từ vị trí trú quân của các đơn vị trong rừng rồi đổ ra cánh đồng, cắt ngang đường hào trực, tiến vào những vị trí địch mà ta định tiến công tiêu diệt. Thông thường, chiến hào chỉ có tác dụng phòng ngự, ngăn chặn các cuộc tiến công của đối phương; nhưng trận địa chiến hào của ta trong Chiến dịch Điện Biên Phủ thể hiện rõ tư tưởng tiến công trên thực địa. Nó vừa giống như cái thòng lọng tròng vào cổ quân địch, siết chặt và kết liễu đối phương; vừa giống như những chiếc súc tu của con bạch tuộc giữ chặt và nghiền nát con mồi. Đó là nét đặc sắc của trận địa chiến hào, một sáng tạo về chiến thuật của quân ta trong thế trận "vây lấn" quân địch tại Điện Biên Phủ.

Do thời gian chiến dịch kéo dài, vấn đề hậu cần là một bài toán vô cùng khó khăn và nan giải, riêng nhu cầu về gạo tăng lên gấp ba lần so với dự tính trước đây, trong khi hậu phương của ta lại ở xa. Có những đêm, gạo chuyển về kho của chiến dịch không đầy một tấn. Trước tình hình hậu cần chiến dịch gặp nhiều khó khăn do điều kiện thời tiết, mưa to; máy bay địch đánh phá không ngớt, Đại tướng đã phải tạm giao việc chỉ huy tác chiến cho Tham mưu trưởng Hoàng Văn Thái để dành thời gian trực tiếp cùng tập thể cán bộ hậu cần chiến dịch bàn phương án khắc phục, đưa nhanh gạo ra mặt trận. Đại tướng gửi gấp một điện khẩn báo cáo Chủ tịch Hồ Chí Minh và Trung ương Đảng, đề nghị tăng cường động viên sức người sức của cho tiền tuyến. Nhờ vậy, vấn đề hậu

cần cho chiến dịch được đảm bảo.

Sau khi đi sâu giải quyết cụ thể các vấn đề tồn tại về kỹ thuật, chiến thuật, đảm bảo tiếp tế, đặc biệt là tiến hành thắng lợi công tác đấu tranh tư tưởng sâu rộng chống hữu khuynh tiêu cực trong tập thể cán bộ, chiến sỹ, Đại tướng và Bộ Chỉ huy chiến dịch quyết định mở đợt tiến công thứ ba - đợt tiến công quyết định cuối cùng vào tập đoàn cứ điểm, bắt đầu từ ngày 01/5/1954. Nhờ có sự chuẩn bị chu đáo, đợt tiến công phát triển thuận lợi. Sau 55 ngày đêm chiến đấu ác liệt, ngày 7/5/1954, chiến dịch lịch sử đã toàn thắng.

38 năm sau chiến thắng Điện Biên Phủ (năm 1992), Thiếu tướng Pítơ Mắc Đôn-an (Peter Mc Donald) - nhà nghiên cứu lịch sử quân sự người Anh, trong tác phẩm "Giáp, một sự đánh giá" đã viết về Điện Biên Phủ và "kiến trúc sư" của nó như sau: "Điều làm Điện Biên Phủ nổi tiếng chính là ở cách đánh, ở tiến trình phát triển của cuộc chiến cũng như kết cục và những hệ quả mà nó dẫn đến... Tất cả những điều đó đã khiến Điện Biên Phủ trở thành trận đánh quyết định của mọi thời đại và đưa tên tuổi Võ Nguyên Giáp vào sử sách". Có thể khẳng định, với những đóng góp đặc biệt quan trọng mang tính quyết định của Đại tướng Võ Nguyên Giáp trong Chiến dịch Điện Biên Phủ, lịch sử sẽ mãi ghi nhận 4 cái tên: "Việt Nam - Hồ Chí Minh - Võ Nguyên Giáp - Điện Biên Phủ"./.

K.H

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đại tướng Võ Nguyên Giáp (2001), Điện Biên Phủ - Điểm hẹn lịch sử, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.
2. Điện Biên Phủ - Trận thắng thế kỷ (2004), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Đại tướng Võ Nguyên Giáp (2011), Tổng tập hồi ký, Nxb. Quân đội nhân dân